

Posudek disertační práce

Autor práce: **Mgr. Michaela Ulrichová**

Název práce: **Porucha tělesného schématu u pacientek hospitalizovaných s mentální anorexií**

Školitel: Doc.MUDr. Jiří Radavanský CSc.

Oponent práce: PhDr.František Krch Ph.D.

Hodnocení disertační práce

-Disertační práce je zaměřena na problematiku vnímání a zažívání tělesného schématu („body image“) u nemocných s mentální anorexií a na otázku možného vlivu řízených pohybových aktivit (pohybové terapie) v rámci léčby.

Jde o aktuální tematiku, která pokrývá zájem řady různých oborů a není v odborné literatuře příliš často diskutována.

Toto téma, jak autorka několikrát celkem oprávněně připomíná, má velký význam i v léčbě, zejména při hospitalizaci nemocných. Současně se tak ale autorka dostává na poměrně křehkou hranu reálných možností terapeutických týmů a významné dynamiky rozvoje problému anorexie, jejíž základní příznaky (ať už jde o sebekontrolu v jídle, vyhublost, ale i zvýšený – nejenom exesivní – energetický výdej) přináší nemocným uspokojení a jsou v pozadí jejich nevhodných postojů a návyků. Tato skutečnost není v disertační práci dostatečně zmíněna (ani při hodnocení hypotéz a v diskusi).

-Slabinou posuzované práce je obecná teoretická část s některými nepříliš relevantními závěry v kapitolách 2.1.,2.2.1,2.2.3., kde autorka opakovaně cituje z velmi obecné a v některých směrech zavádějící práce kol. Němečkové z r. 2007 (v literatuře navíc není citace úplná). Oponentovi chybí diferencovanější celkový pohled na danou problematiku. Rovněž by uvítal širší prostor věnovaný otázce „logiky“ rozvoje problému (rizikové a udržující faktory) mimo obecné klišé konstatování o sociokulturním vlivu. Autorka by se mohla víc zabývat i otázkou rozdílů mezi muži a ženami a v závislosti na věku (ať už jde o vztah k tělu, ale i samotnou problematiku MA).

S některými citovanými hypotézami (např. o vztahu negativní emocionality, exesivního cvičení a nízké kostní denzity – str. 29) by oponent doporučoval být opatrnější. Rovněž předpoklad autorky, že u pacientek s MA vidáme nedostatečně kontrolovaný pohyb (str.29) není příliš přesvědčivý, zvláště když v další větě uvádí, že pacientky při pohybové aktivitě věnují pozornost zejména podávanému

výkonu... Také nelze zobecňovat, že pacientky s MA jsou velmi inteligentní (viz str. 27), což je dnes už jen tradované klišé. Lidské vnímání je navíc výběrové a z našich předností, jsme-li pod tlakem, se snadno stane slabina. Podobně i některá další tvrzení v obecné části nejsou příliš dobře doložena nebo jsou zavádějící.

Obecná část věnovaná tělesnému složení a pohybové terapii je ve srovnání s částí věnované mentální anorexii sofistikovanější a zjevně založena na konkrétní a diferencované zkušenosti autorky.

-Teoretická část práce vychází z relevantních, poměrně recentních pramenů především našich autorů. Analytická část práce nabízí poměrně přehlednou a obsáhlou rešerši věnovanou problematice tělesného schématu.

-Cíle práce jsou jasně formulovány, i když s ohledem na metodiku, sledovaný vzorek a výsledky působí příliš ambiciózně. Omezení práce, jak autorka v závěru připomíná, ale i limitovaná metodika, umožňují spíše formulovat určité předpoklady. Cílů formulovaných pod pořadovým číslem 4) a 5) by bylo možné jen obtížné dosáhnout. Verifikovat míru aktivity před hospitalizací je obtížné, autorka se navíc ani neptala, jestli sledované děti v minulosti aktivně sportovaly, neuvádí informace z dokumentace nebo od rodičů.

-Autorka celkem dobře zvolila metodu, statistické metody jsou velmi sofistikované. Problém může být spíše v omezených datech. Srovnávací skupina není dobře popsána, respektive není jasné odkud děti byly, proč je učitelky do studie zařadily. Příště bych nedoporučil do srovnávací skupiny zařadit probandy s nadváhou (viz str. 85).

-Výsledky vztahující se k uvedeným hypotézám jsou přehledné, i když jim chybí detailnější vysvětlení. Některá zjištění jsou na první pohled jasná (např. nízké BMI - nízké BAT skóre), ale trochu banální. Výsledky a důležitá zjištění se ztrácí v tabulkách.

-Diskuse je nepřehledná, občas se objeví ne zcela doložený komentář nebo odbočení (např. k otázce nedobrovolné hospitalizace nebo tragickým osudům některých pacientů?)..., které nemá jasný vztah k hypotézám a předmětu práce. Jednotlivá zjištění práce nejsou příliš diskutována. Diskuse působí formálně, bezobsažně, kromě doporučení týkajících se pohybové terapie, která jsou sice obecná, ale mohou být přínosem. Některé obecné věci týkající se PPP a poruchy tělesného schématu není třeba stále opakovat.

-Práce je místy obtížněji srozumitelná a schematická. Zpracování tématu je celkem přehledné. Práci by prospěla detailní a současně skromnější prezentace některých závěrů.

Celkové hodnocení: přes některé formální a věcné nedostatky (viz hodnocení) doporučuji práci k obhajobě.

V Praze 3.zář1 2021

PhDr. František Krch Ph.D.